

Betænkning

over

I. forslag til lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning og II. forslag til lov om tilføjelser til lov om rettens pleje i Grønland. (Ægteskabssager).

(Afgivet af udvalget den 1. april 1954).

Udvalget har gennemgået lovforslagene i 6 møder; i et af disse har som repræsentanter for statsministeren deltaget landsdommer Jørgen Trolle og sekretær fru A. W. Bentzon; i et andet har ekspeditionssekretær Mogens Grau været tilstede.

Ad I. forslag til lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Der er opnået enighed om nedenstående ændringsforslag nr. 1—8, som alle er tiltrådt af statsministeren.

Om ændringsforslagene og enkelte af lovforslagets paragraffer, som særlig har været drøftet i udvalget, bemærkes:

I § 6 er det bestemt, at dispensationsbeføjelsen, forsåvidt angår *aldersbetingelserne* for at indgå ægteskab, er henlagt til præsten, når manden er fyldt 20 eller kvinden 17 år. Der er enighed om, at hvis præsten nægter dispensation i henhold til denne bestemmelse, kan sagen indbringes for landshøvdingen og eventuelt i sidste instans for statsministeren.

Udvalget har overvejet, om der ikke kunne være grund til at give præsten adgang til at dispensere fra bestemmelsen om, at den, som er under 21 år og ikke tidligere har været gift, ikke må indgå ægteskab uden *forældrenes samtykke*. I § 9, som overføres uændret fra den danske ægteskabslov, er dispensationsbeføjelsen i dette tilfælde henlagt til overøvrigheden, det vil i Grønland sige landshøvdingen i Godthaab, og det vil mange steder være forbundet med besvær og kræve tid at få spørgs-

målet forelagt for ham, medens det vil være lettere at rette henvendelse til den lokale præst, som tillige må antages at kende parterne bedre. Heroverfor er det imidlertid anført, at henlæggelse af dispensationsbeføjelsen til præsten i dette tilfælde vil kunne bringe ham i en vanskelig stilling overfor forældrene, der jo som regel vil høre til hans menighed. Udvalget har derfor ikke stillet ændringsforslag på dette punkt.

Udvalget har overvejet, hvorvidt udtrykket „*overøvrigheden*“, som anvendes i en række bestemmelser i den danske lov, ikke overalt burde ændres til „*landshøvdingen*“ i den grønlandske, men har dog ikke stillet ændringsforslag herom, da det er oplyst, at udtrykket kun kan forstås således, og at kun ordet „*landshøvdingen*“ vil forekomme i den grønlandske oversættelse.

Vedrørende reglen i § 10, stk. 2, hvorefter tilladelse til ægteskabs indgåelse for sindsyge og åndssvage m. v. kan betinges af *sterilisation*, bemærkes, at der i landshøvdingens tilladelse til ægteskabs indgåelse på betingelse af sterilisation ikke ligger nogen afgørelse om, at sterilisation kan finde sted. Med bestemmelsen er ikke taget stilling til, i hvilke tilfælde sterilisation vil kunne finde sted på Grønland, og udvalget går ud fra, at landshøvdingen ikke meddeler tilladelse til ægteskab på den nævnte betingelse, så længe spørgsmålet om betingelserne for tilladelse til sterilisation på Grønland ikke er afklaret.

Ved ændringsforslag nr. 1 foreslås det, at der indføres adgang til *borgerlig lysning*, således at brudefolkene har frit valg mellem

lysning hos vedkommende præst eller kateket og lysning hos vedkommende borgerlige myndighed. Udvalget har drøftet med statsministeriets repræsentanter, om kærnerne eller kredsdommerne eventuelt ville kunne påtage sig at besørge den borgerlige lysning, men efter den foreslåede bestemmelse overlades det til statsministeren at bestemme, til hvilken myndighed lysningen skal henlægges.

Under hensyn til den foreslåede indførelse af den borgerlige lysning foreslås ved ændringsforslag nr. 2, at bestemmelsen om, at spørgsmålet om, hvorvidt ægteskabsbetingelserne er tilstede, i tvivlstilfælde kan forelægges provsten, udgår, således at det blot bestemmes, at den endelige afgørelse heraf træffes af landshøvdingen.

Ændringsforslag nr. 3 tager sigte på en anden affattelse af bestemmelserne i lovens § 30 om, hvem der kan foretage kirkelig vielse. Det foreslås, at der ligesom efter den danske ægteskabslov bliver adgang for *andre trossamfunds* særlige dertil anerkendte præster at foretage kirkelig vielse. Bestemmelsen vil ikke straks få praktisk betydning, men foreslås indsat, da det ikke kan udelukkes, at der i Grønland indenfor den nærmeste fremtid opstår andre trossamfund end folkekirken.

Udvalget er af den opfattelse, at den i § 66 indeholdte bestemmelse, hvorefter der i tilfælde af separation eller skilsmisse kan tillægges hver af ægtefællerne ret til at udtage hus med mere, indeholder hjemmel til det mindre indgribende at give en ægtefælle en *beboelsesret* i en bestemt tid, f. eks. indtil børnene bliver voksne, i et hus, som tillægges den anden ægtefælle; men for at afskære tvivl foreslås der ved ændringsforslag nr. 4 indsat et nyt stk. i § 66 om, at der kan tillægges en ægtefælle midlertidig brugsret til et hus, som tillægges den anden ægtefælle.

Ved ændringsforslag nr. 5 foreslås indsat en til myndighedslovens § 32 svarende bestemmelse om, at afgørelse med hensyn til *forældremyndigheden* over børnene altid senere kan ændres på begæring af en af forældrene, hvis forholdene har forandret sig væsentligt.

Udvalget er enedes om at tiltræde lovforslagets affattelse af § 59 om skilsmisse på grund af utroskab. Det af landsrådet oprindeligt vedtagne forslag til denne be-

stemmelse, hvorefter der skulle kræves gentagen eller særlig krænkende utroskab, var motiveret af frygt for, at bestemmelsen skulle give anledning til mange uovervejede skilsmisser. Udvalget finder dog, at den nu foreslåede bestemmelse, hvorefter ægtefællerne får en betænkningstid på fra 3 til 10 måneder, efter at dommen er blevet upånelig, vil tjene samme formål uden at betyde en tilsvarende radikal afvigelse fra et centralt princip i ægteskabsloven. Reglen om 3 til 10 måneders udsættelse af skilsmisedommens ikrafttræden vil kunne anvendes på danske ægtefæller, uden at det vil føles urimeligt. Som anført i bemærkningerne til lovforslaget, må det også antages, at mæglingen, der sker ved de pågældendes præst, der kender parterne, vil have særlig betydning på Grønland til at forhindre uovervejede skilsmisser.

Der er i udvalget peget på, at indførelse af fri adgang til separation i medfør af § 52, når ægtefællerne er enige, kan være nok så farlig for ægteskabsinstitutionen som adgangen til skilsmisse på grund af utroskab. Da de grønlandske medlemmer ønsker § 52 opretholdt uændret, stilles der dog ikke ændringsforslag. Iøvrigt vil den nedenfor foreslåede bestemmelse om revision af loven efter få års forløb bevirke, at spørgsmålene vil kunne tages op til fornyet drøftelse i folketinget, når der er indhøstet erfaringer om lovens virkninger.

Ændringsforslag nr. 6 til § 71 er af formel karakter.

Den ved ændringsforslag nr. 7 foreslåede ændring af bestemmelsen om optrykning og bekendtgørelse af lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning er ligeledes af formel karakter. Udvalget har i forbindelse med denne bestemmelse drøftet, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt som ægteskabslov for Grønland at vedtage bilag 1 i stedet for det fremsatte lovforslag, der i sig selv er ret uoverskueligt. Ved den foreslåede fremgangsmåde er der imidlertid den fordel, at forskellene fra den danske ægteskabslov fremtræder særlig klart, ligesom den grønlandske ægteskabslovs paragrafinddeling i bekendtgørelsen bliver den samme som i den danske lovs, hvilket vanskeligere kunne blive tilfældet, hvis bilag 1 skulle vedtages som lov, og udvalget har derfor akkvieseret ved den foreslåede form.

Endelig foreslås ved ændringsforslag nr. 8 indsat en bestemmelse om, at der i folketingsåret 1959—60 skal fremsættes forslag til lovens *revision* ledsaget af en beretning om, hvorledes loven har virket i den forløbne periode. Indførelse af adgang til separation og skilsmisse betegner for Grønland en så afgørende ændring af den nuværende retstilstand, at udvalget — navnlig under hensyn til den fra grønlandsk side udtalte frygt for, at antallet af skilsmisser på grund af utroskab skal blive urimeligt stort — har fundet det ønskeligt, at folketinget får lejlighed til at drøfte lovens virkninger efter et kortere åremål. Hvis den danske ægteskabslov inden dette tidspunkt skulle komme til revision, forudsættes det, at revisionen også kommer til at omfatte den grønlandske lov.

Hele *udvalget* indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de foreslåede ændringer.

Ad II. forslag til lov om tilføjelse til lov om rettens pleje i Grønland. (Ægteskabs-sager).

Udvalget har overvejet, hvorvidt der burde indføres en adgang til uden stævning og i enklere former at indbringe spørgsmålet om revision af afgørelser om underholdsbidrag, forældremyndighed m. v. for retten; men da det er oplyst, at overholdelse af retsplejelovens former ikke synes at volde vanskeligheder i revisionssager vedrørende underholdsbidrag til børn udenfor ægteskab, har udvalget undladt at stille ændringsforslag.

Udvalget indstiller derfor lovforslaget til *vedtagelse uforandret*.

Ændringsforslag.

Af *udvalget*, tiltrådt af *statsministeren*:

Til § 1.

1) I punkt 7 affattes forslaget til § 20, stk. 2, således:

„Lysning skal af begge brudefolkene begæres på det sted i Grønland, hvor bruden bor, efter brudefolkenes frie valg enten hos

vedkommende præst eller kateket eller hos vedkommende borgerlige myndighed.“

2) I punkt 9 affattes stk. 3 i forslaget til § 22 således:

„Findes betingelserne for at indgå ægteskab at være tilstede, iværksættes lysning snarest muligt. Er der tvivl om, hvorvidt betingelserne er tilstede, træffes den endelige afgørelse af landshøvdingen.“

3) I punkt 14 ændres „§ 30 affattes således“ til: „I § 30 foretages følgende ændring: Stk. 4 affattes således:“, og i 2.—3. linie udgår ordene „Kirkelig vielse foretages af folkekirkens præster.“

4) I punkt 32 indsættes i forslaget til § 66 som nyt stykke:

„På begæring kan det pålægges en ægtefælle, der har fået tillagt ret til at udtage hus, midlertidig at indrømme den anden ægtefælle ret til brug af dette.“

5) I punkt 34 indsættes i forslaget til § 69 a som nyt stykke:

„Bestemmelse om forældremyndigheden kan senere forandres på begæring af en af forældrene, hvis væsentligt forandrede forhold kræver det. Er den tidligere afgørelse truffet ved dom, må begæring om dens forandring fremsættes for retten; ellers for overøvrigheden.“

6) I punkt 36 udgår stk. 2 i forslaget til § 71, og til stk. 1 føjes som nyt punktum: „Er den tidligere afgørelse truffet ved dom, må begæring om dens forandring fremsættes for retten; ellers for overøvrigheden.“

Til § 5.

7) Paragraffen affattes således:

„Der træffes ved kongelig anordning bestemmelse om tidspunktet for ikrafttræden af lovens foranstående bestemmelser. Ved anordning meddeles ligeledes de nødvendige overgangsbestemmelser.

Statsministeren bemyndiges til som lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning at lade lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning

med senere ændringer optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, som er en følge af nærværende lov.“

Ny paragraf.

8) Efter § 5 indsættes som ny paragraf:

„§ 00.

Loven skal optages til revision i folketingsåret 1959—60. Revisionsforslaget skal være ledsaget af en på regelmæssige undersøgelser grundet beretning om, hvorledes loven har virket i den forløbne periode.“

N. Chr. Christensen.	Erik Eriksen.	From, næstformand.	Victor Gram.	Hauberg.	Heising.
Halfdan Hendriksen.	Carl P. Jensen.	A. Lyng.	Frederik Lyng.	K. Axel Nielsen, formand.	
Peter Nielsen.	Ninn-Hansen.	Helga Pedersen.	Edel Saunte, ordfører.	Steen.	Gertie Wandel.
